

Αγαπητέ μου κύριε Αναστασίου,

Λυπούμαι που, εξαιτίας προγραμματισμένου προ πολλού ταξιδιού μου, δε θα παραβρίσκομαι στη σημαντική Ημερίδα που διοργανώνει στη Σίφνο η Υπηρεσία σας με θέμα «Οδοιπορικό στο Σιφναϊκό Τοπίο». Σας στέλνω όμως, όπως δεσμεύτηκα, ένα σύντομο κείμενο. Καταλήγοντας, σας συγχαίρω, χαιρετίζω τους εισηγητές και τους συνέδρους της Ημερίδας και σας εύχομαι καλή επιτυχία και καλή συνέχεια στο έργο σας με υγεία και πολλές επιτυχίες στη σταδιοδρομία σας.

Με εκτίμηση

Νίκος Γ. Προμπονάς

Η ΓΟΗΤΕΥΤΙΚΗ ΣΙΦΝΑΪΚΗ ΥΠΑΙΘΡΟΣ ΜΑΣ ΚΑΛΕΙ

ΝΑ ΠΕΡΠΑΤΗΣΟΥΜΕ ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΜΟΝΟΠΑΤΙΑ ΤΗΣ.

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κυκλάδων σε συνεργασία με την Τοπική Επιτροπή της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, το Δήμο Σίφνου και τον Πολιτιστικό Σύλλογο Σίφνου παρουσιάζουν σήμερα στην τοπική κοινωνία το «Οδοιπορικό στο Σιφναϊκό Τοπίο». Σκοπός της ημερίδας είναι η ανάδειξη του ιστορικού και φυσικού τοπίου και παράλληλα η πρόταση μεθόδων και προοπτικών διαχείρισης και προστασίας των υπαίθριων μνημείων. Την αξία και τη σημασία του έργου για το οδοιπορικό αυτό στη σιφναϊκή ύπαιθρο υπογραμμίζει το προσωπικό ενδιαφέρον και η παρουσία, πλην του Δημάρχου Σίφνου κ. Γιάννη Γεροντή, του Νομάρχη Κυκλάδων κ. Δημήτρη Μπάιλα, και του Προέδρου της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού κ. Γιάννη Μιχαήλ, του Προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης Προγράμματος «Αειφόρο Αιγαίο» κ. Κώστα Καρρά, της Επάρχου Μήλου κ. Παναγιώτας Καλογεράκη, του Νομαρχιακού Συμβούλου κ. Νίκου Βενάκη και της Προέδρου του Πολιτιστικού Συλλόγου Σίφνου κ. Μαρίας Ναδάλη.

Ο Δήμος Σίφνου και παλαιότερα είχε επιδείξει ενδιαφέρον με τον τότε αντιδήμαρχο κ. Ευστράτιο Βασάλο για τον καθαρισμό των κυριότερων μονοπατιών που εξυπηρετούσαν τους φυσιολάτρες περιπατητές. Σημαντικό έργο του Δήμου είναι ακόμα η εξομάλυνση, η επισκευή και συντήρηση του μονοπατιού προς το Μοναστήρι του Προφήτη Ηλία του Αψηλού στην κορυφή του φερώνυμου βουνού. Μοναδικό όμως έργο, κατά την άποψή μου, είναι η πλακόστρωση και ο διακριτικός φωτισμός του μονοπατιού: Χρυσοπηγή- Αποκοφτό- Άγιος Χαράλαμπος- Γλυφό-Φάρος, της ωραιότερης πολιτιστικής διαδρομής στη Σίφνο.

Αυτή τη φορά όμως το έργο, του οποίου γίνεται η παρουσίαση, περιλαμβάνει καθαρισμό, συντήρηση, σηματοδότηση και χαρτογράφηση των παραδοσιακών μονοπατιών και αποβλέπει στην ανάδειξη και προβολή του

φυσικού και πολιτιστικού πλούτου της Σίφνου και στην πρόταση διαδρομών μοναδικού φυσικού κάλλους που οδηγούν σε αξιοθέατα μνημεία φυσικά, που δημιουργεί με μοναδικό τρόπο η ίδια η φύση, και πολιτιστικά, που δημιούργησαν οι πρόγονοί μας και οφείλουμε να τα σεβαστούμε και να τα διαφυλάξουμε για τις επερχόμενες γενιές. Έτσι, ενθαρρύνεται ένα άλλο είδος τουρισμού, δηλαδή του περιπατικού, καθώς προτείνονται θεαματικές φυσιολατρικές πολιτιστικές διαδρομές, που μπορεί να ακολουθήσει, τόσο ο φυσιολάτρης επισκέπτης-οδοιπόρος, όσο και ο σύγχρονος αυτόχθονας ακολουθώντας τα βήματα των ξωμάχων της σιφναϊκής υπαίθρου γης.

Κατά την Αλκμήνη Πάκα, Λέκτορα της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΑΠΘ (Π.Β' Δ.Σ.Σ. [2006] 17,21), «το υφιστάμενο δίκτυο μονοπατιών του νησιού χαραχτηκε και κατασκευάστηκε πολύ πριν την ανάπτυξη των γνωστών κεντρικών οικισμών». Ειδικότερα δημιουργήθηκε αρχικά, για να διευκολύνει την πρόσβαση στην αγροτική γη και στις σημαντικές τοποθεσίες του νησιού, δηλαδή στα αρχαία πολιόσματα, στους αρχαίους πύργους και τα αρχαία και νεότερα μεταλλεία, στα μεταγενέστερα μοναστήρια και στις μακρινές εκκλησίες, στις βολές των αγροτών και των ποιμένων, στις θεμωνιές και τα αλώνια, στα μαντροκαθισιά και στα πηγάδια. Αποτελεί μάλιστα το δίκτυο των μονοπατιών, κατά την ίδια, σε συνδυασμό με τις ξερολιθιές δύομισι περίπου χιλιάδων χιλιομέτρων, που συγκρατούν τη γη, «το πολυτιμότερο κομμάτι του φυσικού και κτισμένου περιβάλλοντος της Σίφνου» και θεωρεί ότι «η αρχιτεκτονική τοπίου του νησιού υπερέχει κατά πολύ αυτής των κτηρίων».

Το σημαντικό έργο για τη Σίφνο, που παρουσιάζεται σήμερα, πραγματοποιήθηκε, χάρη στη σχετική μακρόχρονη εμπειρία, αλλά και το ζήλο του Προϊσταμένου του Τμήματος Πολιτισμού και Εκπαιδευτικών Θεμάτων της Νομαρχίας Κυκλάδων κ. Τάσου Αναστασίου, συγγραφέα τουριστικών οδηγών, απ' όσο τουλάχιστον προσωπικά γνωρίζω, για τη Σύρο, την Κέα και την Αμοργό, βαθύ γνώστη της νησιώτικης φύσης, αφού έχει επισκεφτεί και περιηγηθεί από αγάπη αλλά και για υπηρεσιακούς λόγους τα νησιά του κυκλαδικού συμπλέγματος. Στον ίδιο οφείλεται η χαρτογράφηση του δικτύου διαδρομών στη Σίφνο με πολιτιστικό ενδιαφέρον. Αξίζει να σημειωθεί ότι την καταγραφή των αγροτικών κτισμάτων και των διαδρομών έκανε η κ. Κατερίνα Κανακάρη, ενώ στην αναστήλωση των ξερολιθιών και στην τοποθέτηση των καθοδηγητικών πινακίδων βοήθησε με το συνεργείο του ο εργολάβος Κώστας Στ. Λεμονής. Η σημερινή ημερίδα ας αποτελέσει μία σπουδαία ευκαιρία για τη μελλοντική συνεργασία και την από κοινού δράση των αναφερόμενων ανωτέρω φορέων για το συνεχή καθαρισμό, συντήρηση και σηματοδότηση των παραδοσιακών μονοπατιών και την προστασία της πολιτιστικής φυσιογνωμίας της Σίφνου.

Με το νέο γεωγραφικό χάρτη των παραδοσιακών μονοπατιών, τον οποίο ομολγώ ότι δεν έχω υπόψη μου, με την προϋπόθεση ότι θα είναι ευανάγνωστος και ενημερωτικός, ευελπιστώ ότι θα μπορεί ο ενδιαφερόμενος να παρακολουθήσει το οδοιπορικό, καθώς θα οριοθετούνται οι πολιτιστικές διαδρομές, θα επισημαίνονται με σαφήνεια η πορεία και οι τόποι με μνημεία

της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς του νησιού. Έτσι, ακολουθώντας τα μονοπάτια στη σιφναϊκή ύπαιθρο, παράλληλα με την απόλαυση της χαράς από την άμεση επαφή με τη φύση και της άσκησης με την πεζοπορία, μας δίνεται η δυνατότητα να επισκεφτούμε και η χαρά να γνωρίσουμε αγροτικά μνημεία (ξερολιθιές, αλώνια, θεμωνιές, μαντροκαθισιά, περιστεριώνες, ανεμόμυλους, νερόμυλους, πηγάδια, βρύσες), θρησκευτικά μνημεία (μοναστήρια, ιερά προσκυνήματα και απόμακρα ταπεινά ξωκλήσια), ανεξερεύνητους αρχαιολογικούς χώρους (αρχαίους πύργους, ακροπόλεις, μεταλλεία, λατομεία).

Ο αναγκαίος εξοπλισμός για την οδοιπορία στη σιφναϊκή ύπαιθρο περιλαμβάνει την ανάλογη ενδυμασία και άνετα αθλητικά υποδήματα, για τα εφόδιά μας το σιφναϊκό ντρουβά που είναι πολύ πρακτικός καθώς απελευθερώνει τα χέρια μας, για στήριγμα και πρόχειρο όπλο άμυνας, το ραβδί, κατάλοιπο του αρχαίου δόρατος, τη σιφναϊκή μάτσα, που είναι βοηθητική στις κακοτοπιές, στις ανηφοριές και τις κατηφοριές, το κινητό τηλέφωνο, το οποίο όμως δεν έχει παντού σήμα. Δε συνιστούμε τις μακρινές μοναχικές εκδρομές, γιατί και ένα ελαφρό παραπάτημα μπορεί να μας δημιουργήσει πρόβλημα και να μπούμε σε περιπέτειες, κυρίως όταν είμαστε πολύ μακριά και σε περιοχή, όπου δεν υπάρχουν πια, όπως άλλοτε βολάτορες, για να ζητήσουμε βοήθεια.

Με την προϋπόθεση ότι έχει γίνει σχετική προσεκτική προετοιμασία και ότι οι περιπατητές παίρνουν σε κάθε περίπτωση τα αναγκαία μέτρα ασφαλείας τους, η σιφναϊκή ύπαιθρος μάς περιμένει να περπατήσουμε τα μονοπάτια της, να γνωρίσουμε τα μνημεία της φύσης και του ανθρώπου, να χαρούμε τις ομορφιές της. Να διασχίσουμε τις ρεματιές, να διαβούμε τις πλαγιές των βουνών και μέσα από τα μονοπάτια τους να φτάσουμε στις κορυφές τους, απ' όπου θα αγναντέψουμε και θα απολαύσουμε τη γοητεία της σιφναϊκής εξοχής, τη θάλασσα και τα γειτονικά νησιά. Τέλος, τα θαλάσσια λουτρά σε απρόσιτες σε οχήματα απόμερες και ήσυχες παραλίες αλλά και τα πανηγύρια και οι λειτουργίες στα μακρινά ξωκλήσια δίνουν την ευκαιρία και για φυσιολατρικές εκδρομές και μακρινούς περιπάτους.

Καλό όμως είναι οι οδοιπόροι να έχουν υπόψη τους ορισμένους περιορισμούς για χάρη της δικής τους ασφαλείας αλλά και της προστασίας του περιβάλλοντος:

- Να μη ρυπαίνουμε ή ασχημίζουμε με οποιοδήποτε τρόπο το φυσικό περιβάλλον.
- Να μην ξεφεύγουμε από τα οριοθετημένα μονοπάτια, πλακόστρωτα ή χωμάτινα, για λόγους της δικής μας ασφαλείας.
- Να μη συμπεριφερόμαστε εγωιστικά και συλλέγουμε πετρώματα, κογχύλια, αρχαιολογικά ευρήματα, γιατί αυτά ανήκουν στο χώρο, όπου βρίσκονται.
- Να μη συλλέγουμε ζώα ή φυτά, για να συνεχίσουν να υπάρχουν και να δίνουν ζωή και ομορφιά στο φυσικό περιβάλλον.

- 47
- Να μη σκοτώνουμε τα φίδια. Είναι επικίνδυνη μόνο η οχιά και αυτή, μόνο, αν από απροσεξία, την πατήσουμε. Είναι κρίμα από πρόκατάληψη να σκοτώνουμε τους ακίνδυνους λαφιάτες και τις αθώες σκολίδες, που έχουν χαρακτηριστεί ως το ωραιότερο φίδι της Ευρώπης. Αν όλοι οι περιπατητές της σιφναϊκής υπαίθρου βαλθούν να σκοτώσουν από ένα φίδι, θα διαταραχθεί η ισορροπία στη φύση και θα προκληθεί άλλο πρόβλημα. Άλλωστε εμείς πηγαίνουμε στο ζωτικό τους χώρο και ως επισκέπτες πρέπει να τα σεβόμαστε. Αν, κατά τύχη, συναντήσουμε φίδι, ας μην παλέψουμε μαζί του, ας το αφήσουμε να περάσει και να φύγει. Εκείνο θα φοβηθεί περισσότερο από εμάς για το αναπάντεχο συναπάντημά μας.
 - Να μην κατασκηνώνουμε παρά μόνο σε οργανωμένο χώρο, δηλαδή σε κάμπινγκ, γιατί δεν επιτρέπεται η ελεύθερη κατασκήνωση.
 - Να μην ανάβουμε φωτιά στο ύπαιθρο, αλλά και να μην καπνίζουμε σε θαμνώδεις και δασώδεις περιοχές. Πολύ περισσότερο να μην πετάμε αναμμένο αποτσίγαρο, γιατί υποβόσκει ο κίνδυνος ανεξέλεγκτης πυρκαγιάς στους τόπους επίσκεψης.
 - Ο περιπατητής, τέλος, ας έχει υπόψη του ακόμα ότι κατά τις περιηγήσεις του στην ύπαιθρο θα συναντήσει στις εισόδους βοσκότοπων πόρτες που κλείνουν οι κτηνοτρόφοι για να μη φεύγουν τα ζώα τους. Ανοίγουμε, περνούμε και κλείνουμε πάλι την πόρτα για ασφάλεια.

Καταλήγοντας, χαιρετίζω την εκδήλωση, συγχαίρω τους πρωτεργάτες και εύχομαι η φροντίδα για τη συντήρηση των παραδοσιακών μονοπατιών και για τη διάσωση των υπαίθριων μνημείων να είναι συνεχής. Αν τα μονοπάτια των πολιτιστικών διαδρομών δεν καθαρίζονται και δε συντηρούνται τακτικά, η φύση η ίδια θα φροντίσει γρήγορα να τα στολίσει με άγρια βλάστηση, «θα κλαδώσουν», κατά τη σιφναϊκή έκφραση, και θα εμποδίζεται η διάβαση στους περιπατητές. Η φύση έχει τη δύναμη με το μοναδικό δικό της λαμπρό τρόπο να ανακτά ό,τι τις καταπατούμε και να επουλώνει αμέσως τις πληγές που προκαλεί με τις επεμβάσεις του ο άνθρωπος. Ακόμα εύχομαι το σημαντικό αυτό έργο να γίνει αφορμή και οι αυτόχθονες, όχι μόνο οι επισκέπτες της Σίφνου, να στραφούν προς τη φύση, να αγαπήσουν τη φύση και να ακολουθήσουν τα βήματα των παλιών Σιφνίων ξωμάχων στη γοητευτική σιφναϊκή ύπαιθρο. Έτσι, θα γνωρίσουν καλύτερα και θα αγαπήσουν περισσότερο το γενέθλιο τόπο τους.

Ίδρυμα Στυλ. Πρόκου

Τρίτη 6 Ιουνίου 2010